

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЏИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ШКОЛСКИ НАДЗОРНИК.

ШАЉИВА ИГРА У I РАДЊИ, С ПЕВАЊЕМ,

НАПИСАО К. ТРИФКОВИЋ.

О С О Б Е,

Поповић, школски надзорник	Зорић.	Савета, кћи им	Л. Хаџићева.
Петровић, сеоски учитељ	Суботић.	Станко, свршени приправник	Недељковић.
Ката, жена му	Ј. Поповићева.	Писаревевић, патарошев писар	Рашић.

Збива се у селу.

ПРИЗОР I.

(Петровићева соба. Петровић седи, пуши на луду и чита преко наочара новине. Ката седи у хошку и плете чарапе.)

Петровић и Ката.

Петровић. (По неком времену.) Жено, знаш ли шта је ново?

Ката. А одкуд ја да знам?

Петровић. У Новоме Саду сазивају опет нову скупштину?

Ката. Какву то?

Петровић. Боже мој! Какву другу него учитељску!

Ката. А откуд ја то да погодим?

Петровић. Отуд, што ево стоји у „Застави“, ал' наравно, ви жене никад не би завириле мало и у новине; вама је свеједно, ма се читав свет тумбе окренуо.

Ката. Боже мој, човече, ти си опет нешто љутит!

Петровић. (Скочи и баца новине.) Како не би био љутит? Опет нова скупштина! Сваки час скупштина!... Ко ће то да иде! Са мојих 120 ф. годишње плате, четири мѣрова жита и три фунте сланине како да

пугујем свакога месеца трипут на скупштину?

Ката. Три пут преко месеца — а целе ове године тек је само једанпут била!

Петровић. Свеједно! И то је доста да оде цела плата. Шта ти мислиш, жено! Кола овамо, кола онамо, стан у Новоме Саду, понда онај врашки соко... Не знаш ни сам како потрошиш новце.

Ката. Па добро, човече, не мораш ти ићи!

Петровић. Шта не морам, кад морам. Имам ја вазда којешта да им рекнем. Нега се зна чак и на сабору, да и кочијаша боље живе, него српски учитељи! (Шмркне.)

Ката. Па немој се за то љутити, човече!

Петровић. Шта да се не љутим! Хоћу да се љутим, то је слободно сваком учитељу. Хоћу да им кажем, да нисмо ми последњи људи на свету.

Ката. Боже мој, кад те човек слуша, мислио би, да је све истина, што говориш!

Петровић. Жено, немој да ме доведеш у јарост! Шта није истина?... Зар немаш жива примера пред очима? Зар не видиш Станба сваки боговетни дан? Зар не знаш

да је Станко најбоље — са превасходством — свршио препарандију у Сомбору, да је од то доба написао три књиге за децу. Какве књиге, ни Доситија их не би лепше написао... Па шта је с њиме? Ево већ трећа година, како у селу за месечних 5 ф. код натароша пискара, јер не може учитељске штације да добије. Је ли то истина, хе? Па је ли то право, хе? (Шмркне.)

Ката. (Уздане.) То, боме, није право! Сирота моја Савета!

Петровић. Је ли, то није право, јер се тиче Савете?

(Наставиће се.)

О ВАЖНОСТИ И КОРИСТИ ПОЗОРИШТА.

(Наставак.)

Као што нема сумње, да оно, што очима видимо да се представља, боље и јаче делује од мртвог слова и хладне приче, тако се и то зна, да позорница дубље и дуготрајније делује од читања морала и „придике.“

Али рад позорнице шири се и даље. Где се област светских (политичких) закона свршује ту тек почиње судска област позорнице.

У свету има таквих преступа, таквих грехова, које не може рука правде да дохвати, које не може ни један закон да казни. Има случајева где се и правда златом заслепени даје, па се онда каљуга у блату својих страсти; бива, да се више пута „силни“ смеју несвести својих недела, а „страх и трепет“ везао је руке кадијиној моћи, те тако нестане закона, нестане суда, е онда ту је само још позорница виши судца, јер она узима у руке мач и мерило, па довлачи пороке пред страшни судски сто. И ту још потпомаже она само светску правду — али има хиљадама преступа и порока, које правда пропушта и без казне, без укура; али позорница, она их за то строго казни; има хиљаду врлина, о ко-

Ката. Та жао ми је тог мог сиромашног детета... Колико то већ има година, како сиротица за Станком ишчекује... Одрасла је с њиме... а већ су се као деца заволела... Понда док је Станко свршио препарандију... Па сад ево већ трећа година, како не може да до службе дође... Ја кажем, то ће ми јадно дете од туге са свим увенути.

Петровић. Хоће да!... Ви женске ништа друго и не знате, већ венути од туге!.. За што да вене? Није Станко преко света, већ је овде: сваки је дан с њоме.

Ката. Али докле ће то тако трајати?

јима правда ћути, али позорница она их узноси, препоручује. И на томе путу сусрета се са сестром својом црквом и са мудрошћу. Има у људима и таквих осећаја за које црква и закони не ће ни да знају, јер држе да је испод њихова достојанства, да се још и тиме занимају; а позорница и ту ради за нашу образованост, и ту нам леп наук даје, а тиме важност своју све боље узвишује.

Позориште је школа практичке мудрости; оно казује човеку пут кроз грађански живот, оно је онај прави кључ, који отвора и најтајније стаје у души човечијој и у томе погледу оно се не да поредити ни с једним јавним заводом у држави. Има истина саможиваца, има окорелих грешника, за које се ништа не лепи, који пљују истини у образ; допустићемо и то, да је „Кир Јања“ мало тврдица на податљивост побудио; да је „Карташ“ мало страсника одвратио од расипачког живота; да Карло Мор у шилеровим „Разбојницима“ неје застрашио зликовце, да и даље свој гадни занат не терају — али ако позорница и не може сва зла и све страсти да угуши, да умали, зар неје доста, ако претворицама

здере образину с лица; зар неје доста, кад нам покаже мрежу, у коју би нас увукла сплетка и лукавство, да нас упропасти; зар неје доста, кад изнесе на видело лаж и превару, да се и од ње чувамо и кло- нимо?

Али не само што нас упознаје са љу- дима и људским карактерима. Оно нас чини пажљивима и на људску судбину, изводи нам пред очи у различним појавама људ- ске невоље и патње, па нас из тих при-

мера учи, да ваља да је носимо. — Свако ће признати да у нашем животу подједнаку улогу играју судба и умишљај (план); овоме ми дајемо правац, јер од нас за- виси, али оној морамо подлећи — па куд ће веће добити за човека него кад настану при дани, а он духом не клоне, не оча- жава, јер позориште га је спремило за све пригоде у животу, оно га је и за таке слу- чајеве већбало, оно му је очеличило срце и за таке ударце.

(Свршиће се.)

Д Ш С Т Ш Њ Ш.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Милош Обилић.“) У недељу 23 јануара даван је „Милош Обилић.“ Овај комад, од дра Јована Су- ботића, довољно је познат позоришној публици на- шој, те тако мислимо, да није од потребе позаба- вити се с делом самим. За то ћемо овде размотрити само последњу представу ове трагедије.

Носиоци главне улоге Вука и Милоша, Ружић и Брани, нацрташе нам верном бојом ова два про- тивна карактера, и то не само у главним особинама него и у ниансама њиховим. Вукове страсти, које се изливају из властољубља и мржње његове пре- ма своме пашанцу, што расирује довољно осно- вана ревношћу, изгледају нам у огледалу непому- ћене душе милошеве као нека чудовишта, што во- јују против боље природе човечије и истичу се све јасније на видело, што је мирније море мило- шевих осећаја. Брани је схватио Милоша, као и Ружић Вука. Он је својом уздржљивошћу — овом карактерном особином правога јунака — сенчио игру вукову до потпуног пластицитета, а Ружић је својом колебаљивом жестином стављао милошев карактер у најудеснију светлост. Овакво схватање карактера може задовољити и строжије захтеве кри- тичарске. Глумачки рад обојице беше овога вечера тако вредан, да можемо без устезања поменути две ситнице, које се не догичу глумачке вештине него рутине. Лена игра вукова не би ни најмање про- машила свој добар утисак, да је Ружић одбацио игру кад у присуству Јусуф-Наше (2 радња) говори за себе. Овде радња ваља да се ограничи само на лице глумчево и та радња ваља да буде све то скривенија, што је тања замка лукавог Јусуфа. А Милош, чини нам се, боље би извео игру у опро- штају (4 радња) да му није сметао оклоп. Не сла-

жу се добро љубавник и — кирас, па све да је Милош из Крушевца пошао право у турски табор, ми бисмо муза љубав лепој сцени радо превидели један оклоп.

Да нам је Недељковић извео цара Лазара мало енергичније, не би погрешно. Лазар је са својих врлина, али и са свога јунаштва познат срп- ском историку. Врлине се не морају изражавати кротошћу, која граничи на светитељску природу, а јунаштво ниште у озбиљским предковским тре- нутцима оно обележје, што смо поменули, а што бисмо другом приликом желели да видимо на Лазару. У последњој радњи показао је Недељковић свој леп глумачки дар. — Суботић је и као Јусуф-наша показао, да је међу глумцима часник на пољу ин- триганских улога, као што је и Лукић поново показао у улози Бановића Страхније своју спосо- бност за старачке улоге. Али нас је изненадила старачка улога Југ-Богдана тако чисто изведена од Соколовића, који се и у другим струкама лепо истиче на позорици. Зорић и Лесковић, Мурат и Бајазит, беху обојица на своме месту; ми их се- ћамо са задовољством.

Ружићка је оправдала својом игром онај нагла- сак „мушкобања“ што је писац приденио маринном карактеру. То беше достојна жена вукова; то беше још више — женски Вук. Ако је Маринковићка из- нела слику Вукосаве блећу по што то допушта улога, то ипак не можемо рећи, да јој игра не беше лена. Желели бисмо само, да јој обратимо пажњу на опрштајну сцену, у којој ће наћи пространо поље за трагички рад. С хвалом спомињемо чист говор и добру игру старе Јевросиме, коју је пред- стављала Ј. Поповићева. Остали глумци и глумице учинише своје, те игра у целини испале округла, што је публика на крају и признала. 1.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА ШЕСТНАЕСТА.

БРОЈ 10.

У НОВОМЕ САДУ У ЧЕТВРТАК 27 ЈАНУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПРВИ ПУТ:

ЉУБАВ ИЛИ ШАЛА.

ШАЛА У 1 РАДЊИ, ПО ТУЂОЈ МИСЛИ НАПИСАО А. ХАЏИЋ.

О С О Б Е:

Мороквашићка, богата удовица	Ј. Маринковићка.
Милица, кћи јој	К. Савићева.
Златко Славујевић, песник и почасни бележник	Ружић.
Наста, послуживача у мороквашићкиној кући	Ј. Поповићева.
Рокса, праба	Ј. Хаџићева.
Ђира, пандур	Рашић.
Мита, писмоноша	Соколовић.

Збива се у Новоме Саду.

ПРЕ ТОГА ПРВИ ПУТ:

МИЛА.

ШАЛА У 1 РАДЊИ, ПО ГЕРНЕРУ ПРЕРЕДИО Б. ТРИФКОВИЋ.

О С О Б Е:

Мила	Драг. Ружићка.
----------------	----------------

Збива се у Новоме Саду.

А ПРЕ СВЕГА:

ЛЕК ОД ПУНИЦА.

ШАЉИВА ИГРА У 1 РАДЊИ, ПО ШАНСЕОМ ОД ДОН МАНУЈЕЛА ХУАНА ДИЈАНЕ ПРЕРЕДИО ЛАУШ, БРАЉ БАВАРСКИ, С НЕМАЧКОГ ПРЕВЕО Ј. ЂОРЂЕВИЋ.

О С О Б Е:

Федерико, шпански племић . Недељковић.	Дон Клето де Сангредо, ку-
Маријана, његова жена . К. Савићева.	ћевни лекар леонсијин . Зорић.
Долорес, њезина мати . М. Савићева.	Рафајел, федериков при-
Дона Леонсија, маријанина	јатељ Брани.
баба Ј. Маринковићка	Хујан, федериков слуга . Хаџић.

Збива се у Толеду године 1862.

У петак 28 јануара први пут: „МАРИЈА СТИУАРТОВА“. Жалосна игра у 5 чинова, од Ф. Шилера, превод с немачког.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 9 И ПО САХАТА У ВЕЧЕ.